

- 42 / 2 - 1988

Kamer van Volksvertegenwoordigers

BUITENGEWONE ZITTING 1988

10 MAART 1988

WETSVOORSTEL

**tot verlaging van de leeftijd van
burgerlijke meerderjarigheid tot
achttien jaar**

AMENDEMENTEN

N° 1 VAN MEVROUW VOGELS

Artikel 1

Dit artikel vervangen door wat volgt :

« Artikel 1. — Artikel 37 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 37. — De getuigen, bloedverwanten of anderen, die bij de akten van de burgerlijke stand worden voorgebracht, moeten meerderjarig zijn. Zij worden gekozen door de belanghebbende personen. »

VERANTWOORDING

Het woord « meerderjarig » is duidelijker dan het woord « achttien » en verdient daarom de voorkeur. Anderzijds dient de laatste zin van het huidige artikel 37 van het Burgerlijk Wetboek te vervallen. Er is inderdaad geen reden om te veronderstellen dat omwille van een huwelijksband twee personen niet als objectieve getuigen zouden kunnen optreden.

Zie :

- 42 / 1 - 1988 :

— Nr. 1 : Wetsvoorstel van de heer Bourgeois en mevr. Merckx-Van Goey.

- 42 / 2 - 1988

Chambre des Représentants

SESSION EXTRAORDINAIRE 1988

10 MARS 1988

PROPOSITION DE LOI

**abaissant à dix-huit ans
l'âge de la majorité civile**

AMENDEMENTS

N° 1 DE MME VOGELS

Article 1er

Remplacer cet article par ce qui suit :

« Article 1er. — L'article 37 du Code civil est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 37. — Les témoins produits aux actes de l'état civil devront être majeurs, parents ou autres. Ils seront choisis par les personnes intéressées. »

JUSTIFICATION

Il est préférable, dans un souci de clarté, de prévoir que les témoins doivent être majeurs, plutôt qu'âgés de dix-huit ans. Il s'indique d'autre part de supprimer la dernière phrase de l'actuel article 37 du Code civil. Il n'y a en effet aucune raison de supposer que deux personnes ne puissent être des témoins objectifs en raison des liens conjugaux qui les unissent.

Voir :

- 42 / 1 - 1988 :

— N° 1 : Proposition de loi de M. Bourgeois et de Mme Merckx-Van Goey.

N° 2 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 2

Dit artikel vervangen door wat volgt :

« Art. 2. — Artikel 144 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Niemand mag een huwelijk aangaan vóór hij de volle leeftijd van achttien jaar heeft bereikt. »

N° 3 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 2bis (nieuw)

Een artikel 2bis (nieuw) invoegen, luidend als volgt :

« Art. 2bis. — De artikelen 73, 76, 4°, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 182, 186 en 476 van het Burgerlijk Wetboek, zoals deels gewijzigd door de wet van 31 maart 1987, worden opgeheven. »

N° 4 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 2ter (nieuw)

Een artikel 2ter (nieuw) invoegen, luidend als volgt :

« Art. 2ter. — In artikel 108 van het Burgerlijk Wetboek, zoals gewijzigd door de wet van 31 maart 1987, worden de woorden « beneden achttien jaar » geschrapt. »

N° 5 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 2quater (nieuw)

Een artikel 2quater (nieuw) invoegen, luidend als volgt :

« Art. 2quater. — In artikel 183 van het Burgerlijk Wetboek worden de woorden « of door de bloedverwanten wier toestemming vereist was » en de woorden « wanneer het huwelijk uitdrukkelijk of stilzwijgend is goedgekeurd door hen wier toestemming noodzakelijk was » geschrapt. »

VERANTWOORDING

De discriminatie tussen jongens en meisjes dient opgeheven te worden. Dit heeft dan tot gevolg dat minderjarigen niet meer mogen huwen (met uitzondering van de dispensatie verleend door de Koning overeenkomstig artikel 145 van het Burgerlijk Wetboek), zodat minderjarigen — per definitie — geen toestemming meer behoeven. Anderzijds heeft het geen zin, zoals artikel 2 van het voorstel (stuk n° 42/1, B.Z. 1988) het doet, om meerderjarigen tussen 18 en 20 jaar nog te verplichten de toestemming van verwanten te vragen (zie hierover wijlen Professor Pauwels en mevrouw Nuytinck, Voorstellen betreffende het wetsontwerp tot verlaging van de leeftijd van burgerlijke meer-

N° 2 DE MME VOGELS

Art. 2

Remplacer cet article par ce qui suit :

« Art. 2. — L'article 144 du même Code est remplacé par la disposition suivante :

« Nul ne peut contracter mariage avant dix-huit ans révolus. »

N° 3 DE MME VOGELS

Art. 2bis (nouveau)

Insérer un article 2bis (nouveau), libellé comme suit :

« Art. 2bis. — Les articles 73, 76, 4°, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 182, 186 et 476 du même Code, tels qu'ils ont été modifiés en partie par la loi du 31 mars 1987, sont abrogés. »

N° 4 DE MME VOGELS

Art. 2ter (nouveau)

Insérer un article 2ter (nouveau), libellé comme suit :

« Art. 2ter. — A l'article 108 du même Code, tel qu'il a été modifié par la loi du 31 mars 1987, les mots « de moins de 18 ans » sont supprimés. »

N° 5 DE MME VOGELS

Art. 2quater (nouveau)

Insérer un article 2 quater (nouveau), libellé comme suit :

« Art. 2quater. — A l'article 183 du même Code, les mots « ni par les époux, ni par les parents dont le consentement était requis, toutes les fois que le mariage a été approuvé expressément ou tacitement par ceux dont le consentement était nécessaire, ou » sont remplacés par les mots « par les époux ». »

JUSTIFICATION

Les discriminations qui sont faites entre filles et garçons doivent être supprimées. De ce fait, les mineurs ne pourront plus se marier (hormis en cas de dispense accordée par le Roi, conformément à l'article 145 du Code civil) et n'auront dès lors plus besoin — par définition — de consentement. Il est d'autre part absurde d'obliger, comme le fait l'article 2 de la proposition (Doc. n° 42/1, S.E. 1988), les mineurs qui ont entre 18 et 20 ans à demander le consentement de leurs père et mère (voir à ce sujet feu le professeur Pauwels et Mme Nuytinck, « Voorstellen betreffende het wetsontwerp tot verlaging van de leeftijd van burgerlijke meerderjarigheid tot 18 jaar », R.W. 1975-76, 1333-1334).

derjarigheid tot 18 jaar, R.W. 1975-76, 1333-1334). Alle artikelen betreffende toestemming kunnen dan ook opgeheven worden, wat meteen als bijkomend voordeel heeft een vereenvoudiging in ons recht.

N^r 6 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 3

Dit artikel vervangen door wat volgt :

« Art. 3. — Artikel 170 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling :

» Art. 170. — Wat de vorm betreft, worden beschouwd als geldig in België :

1) de huwelijken tussen Belgen, en tussen Belgen en vreemdelingen, welke in een vreemd land zijn voltrokken met inachtnaam van de in dat land gebruikelijke vormen;

2) de huwelijken tussen Belgen en tussen Belgen en vreemdelingen voltrokken door de diplomatieke ambtenaren van het consulaire korps aan wie de functie van ambtenaar van de burgerlijke stand is opgedragen ».

VERANTWOORDING

Geen onderscheid kan nog geduld worden voor huwelijken met Belgische vrouwen of met Belgen aangeaan.

N^r 7 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 4

Dit artikel vervangen door wat volgt :

« Art. 4. — Artikel 210 van het Burgerlijk Wetboek wordt opgeheven ».

VERANTWOORDING

Deze regeling is voorbijgestreefd, weinig praktisch en beantwoordt niet aan de werkelijkheid. Het is ook een oorzaak van spanningen tussen familieleden en wordt door de rechtbanken uiterst zelden, en dan nog met tegenzin, toegepast. Nu valt het echter te vrezen dat, wanneer de meerderjarigheid op 18 jaar wordt vastgesteld, en een behoeftige meerderjarige van 18 of 19 jaar steun vraagt aan zijn ouders, de rechtbank geneigd zal zijn om hem terug naar zijn ouders te sturen.

N^r 8 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 5

Dit artikel vervangen door wat volgt :

« Art. 5. — Artikel 275 van het Burgerlijk Wetboek wordt opgeheven. »

Tous les articles concernant le consentement peuvent donc être abrogés, ce qui présente en outre l'avantage de simplifier notre droit.

N° 6 DE MME VOGELS

Art. 3

Remplacer cet article par ce qui suit :

« Art. 3. — L'article 170 du même Code est remplacé par la disposition suivante :

» Art. 170. — Seront considérés comme valables en Belgique quant à la forme :

1) les mariages entre citoyens belges et ceux entre citoyens belges et étrangers, célébrés en pays étranger dans les formes usitées dans ledit pays;

2) les mariages entre citoyens belges et ceux entre citoyens belges et étrangers, célébrés par les agents diplomatiques du corps consulaire à qui les fonctions d'officier de l'état civil ont été conférées ».

JUSTIFICATION

Il est inadmissible qu'une distinction soit encore faite selon que les mariages sont contractés avec des citoyens ou des citoyennes belges.

N° 7 DE MME VOGELS

Art. 4

Remplacer cet article par ce qui suit :

« Art. 4. — L'article 210 du même Code est abrogé ».

JUSTIFICATION

Cette disposition est surannée, peu pratique et ne correspond pas à la réalité. Elle constitue en outre une cause de tensions entre les membres d'une famille et n'est appliquée par les tribunaux que très rarement et à contrecœur. Il est cependant à craindre, si l'âge de la majorité est fixé à 18 ans, que les tribunaux soient tentés de renvoyer chez leurs parents les majeurs de 18 et 19 ans qui sont dans le besoin et demandent le soutien de ceux-ci.

N° 8 DE MME VOGELS

Art. 5

Remplacer cet article par ce qui suit :

« Art. 5. — L'article 275 du même Code est abrogé. »

N° 9 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 5bis (nieuw)

Een artikel 5bis (nieuw) invoegen, luidend als volgt :

« Art. 5bis. — *In artikel 1297 van het Burgerlijk Wetboek worden de woorden « dat beide echtgenoten 23 jaar oud waren, toen zij hun eerste verklaring aflegden » geschrapt.* »

VERANTWOORDING

De leeftijdsvereiste van 23 jaar voor het indienen van een vordering tot echtscheiding door onderlinge toestemming heeft geen zin. Zie Professor Pintens, *Echtscheiding*, T.P.R., 1985, 14, n° 23. Naast de daar vermelde redenen, verwijzend naar het wetsvoorstel Boel, Parl. Stuk Senaat, zitting 1982-1983, n° 475/1, komt, ten gevolge van huidig voorstel hier nog bij, dat een jongere die sedert bijvoorbeeld 4 jaar meerderjarig is, nog niet zou mogen uit de echt scheiden door onderlinge toestemming. Zie ook Pauwels en Nuytinck, o.c., 1335-1336.

N° 10 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 6

Dit artikel vervangen door wat volgt :

« Art. 6. — *In artikel 730 van het Burgerlijk Wetboek wordt het woord « vader » vervangen door het woord « ouder ».* »

N° 11 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 6bis (nieuw)

Een artikel 6bis (nieuw) invoegen, luidend als volgt :

« Art. 6bis. — *In artikel 736 en in artikel 738 van het Burgerlijk Wetboek wordt het woord « stamvader » vervangen door het woord « stamouder ».* »

N° 12 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 6ter (nieuw)

Een artikel 6ter (nieuw) invoegen, luidend als volgt :

« Art. 6ter. — *Artikel 737 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling :*

« Art. 737. — *In de rechte lijn rekent men zoveel graden als er generaties zijn tussen de personen : zo staat het kind, met betrekking tot de ouder, in de eerste graad; het kleinkind, in de tweede; en zulks geldt*

N° 9 DE MME VOGELS

Art. 5bis (nouveau)

Insérer un article 5bis (nouveau), libellé comme suit :

« Art. 5bis. — *A l'article 1297 du Code judiciaire, les mots « étaient âgés de vingt-trois ans, lorsqu'ils ont fait leur première déclaration, qu'à cette époque ils » sont supprimés.* »

JUSTIFICATION

L'âge de 23 ans requis pour l'introduction d'une demande en divorce par consentement mutuel n'a pas de raison d'être. Voir le professeur Pintens, *Echtscheiding*, T.P.R., 1985, 14, n° 23. Outre les arguments développés dans la source précitée, il convient d'ajouter, en se référant à la proposition de loi de M. Boel et consorts (Doc. Sénat n° 475/1, 1982-1983, et dans le cadre de la présente proposition, qu'un jeune qui serait par exemple majeur depuis quatre ans ne pourrait pas encore divorcer par consentement mutuel. Voir également Pauwels et Nuytinck, op. cit., 1335-1336.

N° 10 DE MME VOGELS

Art. 6

Remplacer cet article par ce qui suit :

« Art. 6. — *A l'article 730 du même Code, les mots « de leur père » sont remplacés par les mots « de leur père ou de leur mère ».* »

N° 11 DE MME VOGELS

Art. 6bis (nouveau)

Insérer un article 6bis (nouveau), libellé comme suit :

« Art. 6bis. — *Dans le texte néerlandais des articles 736 et 738 du même Code, le mot « stamvader » est remplacé par le mot « stamouder ».* »

N° 12 DE MME VOGELS

Art. 6ter (nouveau)

Insérer un article 6ter (nouveau), libellé comme suit :

« Art. 6ter. — *L'article 737 du même Code est remplacé par la disposition suivante :*

« Art. 737. — *En ligne directe, on compte autant de degrés qu'il y a de générations entre les personnes : ainsi l'enfant est, à l'égard du père et de la mère, au premier degré; le petit-enfant au second; et*

wederkerig voor de ouder en de grootouder, met betrekking tot kinderen en kleinkinderen. »

VERANTWOORDING

Deze formele discriminatie op grond van het geslacht dient afgeschaft te worden (zie Professor Gerlo, De gelijkheid van man en vrouw en het Burgerlijk Wetboek, T.P.R. 1976, 207, noot 3).

N^r 13 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 7

Dit artikel weglaten.

N^r 14 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 14

In fine van het voorgestelde artikel 488, de woorden « , behoudens de bij de wet bepaalde uitzonderingen » weglaten.

VERANTWOORDING

Dit volgt logisch uit het amendement op de artikelen 2 en volgende hiervoren.

N^r 15 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 15

Dit artikel vervangen door wat volgt :
« Art. 15. — Artikel 1095 van het Burgerlijk Wetboek wordt opgeheven. »

VERANTWOORDING

Daar uit het amendement bij artikel 2 en volgende volgt dat een minderjarige niet meer kan huwen, heeft dit artikel geen bestaansreden meer.

N^r 16 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 17

Dit artikel vervangen door wat volgt :
« Art. 17. — Artikel 1309 van het Burgerlijk Wetboek wordt opgeheven. »

VERANTWOORDING

Zelfde verantwoording als bij het vorige amendement n^r 15 hierboven.

réciiproquement du père, de la mère et de l'aïeul à l'égard des enfants et petits-enfants ».

JUSTIFICATION

Il y a lieu de supprimer cette discrimination formelle fondée sur le sexe (cf. Prof. Gerlo, « De gelijkheid van man en vrouw en het Burgerlijk Wetboek », T.P.R. 1976, 207, note 3).

N° 13 DE MME VOGELS

Art. 7

Supprimer cet article.

N° 14 DE MME VOGELS

Art. 14

A la fin de l'article 488 proposé, supprimer les mots « , sauf les exceptions prévues par la loi ».

JUSTIFICATION

Cet amendement découle logiquement de l'amendement aux articles 2 et suivants (cf. ci-dessus).

N° 15 DE MME VOGELS

Art. 15

Remplacer cet article par ce qui suit :
« Art. 15. — L'article 1095 du Code civil est abrogé. »

JUSTIFICATION

Cet article n'a plus de raison d'être, étant donné qu'il résulte de l'amendement aux articles 2 et suivants qu'un mineur ne peut plus contracter mariage.

N° 16 DE MME VOGELS

Art. 17

Remplacer cet article par ce qui suit :
« Art. 17. — L'article 1309 du Code civil est abrogé. »

JUSTIFICATION

Même justification que pour l'amendement n° 15 (cf. ci-dessus).

N^r 17 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 17bis (nieuw)

Een artikel 17bis (nieuw) invoegen, luidend als volgt :

« Art. 17bis. — In artikel 35 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming worden de woorden « tot het huwelijk » weggelaten. »

VERANTWOORDING

Dit volgt logisch uit het amendement bij artikel 2 en volgende hierboven.

N^r 18 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 21bis (nieuw)

Een artikel 21bis (nieuw) invoegen, luidend als volgt :

« Art. 21bis. — In artikel 40 van dezelfde wet wordt het woord « vijfentwintig » vervangen door het woord « twintig ». »

VERANTWOORDING

Wanneer volgens het voorstel de jeugdbescherming nog kan optreden tot de meerderjarige twintig jaar oud is, is het logisch dat in dit artikel eenzelfde leeftijd als maximum gesteld wordt.

N^r 19 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 24

Op de derde laatste regel het woord « eenentwintig » vervangen door het woord « twintig ».

VERANTWOORDING

Zelfde verantwoording als bij vorig amendement n^r 18 hierboven.

N^r 20 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 31

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Het voorgestelde artikel heeft uiteraard geen zin meer wanneer ten gevolge van het amendement n^r 3 het artikel 154 van het Burgerlijk Wetboek wordt opgeheven.

N° 17 DE MME VOGELS

Art. 17bis (nouveau)

Insérer un article 17bis (nouveau), libellé comme suit :

« Art. 17bis. — A l'article 35 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, les mots « au mariage » sont supprimés ». »

JUSTIFICATION

Cet amendement est la conséquence logique de l'amendement aux articles 2 et suivants (cf. ci-dessus).

N° 18 DE MME VOGELS

Art. 21bis (nouveau)

Insérer un article 21bis (nouveau), libellé comme suit :

« Art. 21bis. — A l'article 40 de la même loi, le mot « vingt-cinq » est remplacé par le mot « vingt ». »

JUSTIFICATION

Si la proposition de loi prévoit que les mesures de protection de la jeunesse peuvent s'appliquer jusqu'à ce que le majeur ait atteint l'âge de vingt ans, il est logique que ce soit le même âge qui soit retenu comme maximum à l'article 40 de la loi visée.

N° 19 DE MME VOGELS

Art. 24

A l'antépénultième ligne, remplacer les mots « vingt et un » par le mot « vingt ».

JUSTIFICATION

Même justification que pour l'amendement n° 18 (cf. ci-dessus)

N° 20 DE MME VOGELS

Art. 31

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

L'article proposé n'a plus de sens, étant donné que l'amendement n° 3 prévoit l'abrogation de l'article 154 du Code civil.

N° 21 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 33

Op de eerste regel de woorden « in hetzelfde wetboek » vervangen door de woorden « in het Strafwetboek ».

VERANTWOORDING

Dit amendement heeft enkel tot doel een technische vergissing recht te zetten.

N° 22 VAN MEVROUW VOGELS

Art. 35

Het woord « eenentwintig » telkens vervangen door het woord « twintig ».

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van de amendementen n° 18 en 19 hierboven.

M. VOGELS

N° 21 DE MME VOGELS

Art. 33

A la première ligne, remplacer les mots « dans le même Code » par les mots « dans le Code pénal ».

JUSTIFICATION

Cet amendement tend seulement à corriger une erreur technique.

N° 22 DE MME VOGELS

Art. 35

Remplacer chaque fois les mots « vingt et un » par le mot « vingt ».

JUSTIFICATION

Cf. la justification des amendements n° 18 et 19 (cf. ci-dessus).

